

Sygn. akt IX Ca 1301/21

POSTANOWIENIE

Dnia 1 września 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	Sędzia Bożena Charukiewicz
Protokolant:	staż. Dorota Ostaszewska

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2022 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z wniosku W. W.

z udziałem M. M.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 21 września 2021 r., sygn. akt X Ns 783/18,

p o s t a n a w i a:

oddalić apelację.

Bożena Charukiewicz

Sygn. akt: IX Ca 1301/21

UZASADNIENIE

Wnioskodawca W. W. wniósł o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki M. M. znajdującego się w Polsce wchodzi nieruchomości gruntowa stanowiąca działkę ewidencyjną numer (...), obręb ewidencyjny (...), położona w miejscowości P. (...)gmina P., województwo (...) o powierzchni 1.636 m⁽²⁾, zabudowana budynkiem mieszkalnym – domem jednorodzinny oraz garażem, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą numer (...)- o wartości 341.800 zł.

Wniósł o dokonanie podziału majątku wspólnego poprzez przyznanie wnioskodawcy przedmiotowej nieruchomości wraz z ruchomościami stanowiącymi wyposażenie domu o łącznej wartości 348 870 zł z obowiązkiem spłaty przez wnioskodawcę na rzecz uczestniczki, pomniejszonego o połowę nakładów poczynionych przez wnioskodawcę z majątku osobistego na majątek wspólny.

Uczestniczka M. M. w odpowiedzi wniosła o oddalenie wniosku o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania wchodzi nieruchomości gruntowa położona w miejscowości P. (...), a także o oddalenie pozostałych wniosków, w tym o podział majątku wspólnego. W uzasadnieniu podała, że zarówno rozwód

jaki podział majątku stron został dokonany w Niemczech, a zatem w tym zakresie odnieść się należy do przepisów niemieckiego prawa cywilnego i wykładni tych przepisów. Wskazała, że nieruchomość w P. jest składnikiem jej majątku osobistego.

Postanowieniem wstępnym z dnia 21 września 2021 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie ustalił, że nieruchomość gruntowa stanowiąca działkę ewidencyjną nr (...), położona w miejscowości P.(...), gmina P. o powierzchni 1.636 m², zabudowana budynkiem mieszkalnym, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) nie wchodzi w skład majątku wspólnego W. W. oraz M. M..

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 27 września 1993 roku M. W. oświadczyła w umowie sprzedaży sporządzonej w formie aktu notarialnego w Kancelarii Notarialnej w O. przed notariuszem J. K. za rep.(...), że nieruchomość gruntową w P. gmina P., stanowiącą niezabudowaną działkę nr (...) o powierzchni 16 arów 36 m² (pochodząca z podziału działki nr (...)) - kupuje i nabycia tego dokonuje z majątku odrębnego, co stawający do tego aktu mąż W. W. potwierdził. Na dzień zawarcia związku małżeńskiego, tj. 2 września 1989 r. wnioskodawca i uczestniczka nie mieszkali razem. Wnioskodawca mieszkał na stałe w Niemczech zaś uczestniczka w Polsce. Dopiero na przełomie 1989/1990 r. uczestniczka przeprowadziła się na stałe do Niemiec. W czasie zawarcia związku małżeńskiego, wnioskodawca miał obywatelstwo niemieckie zaś uczestniczka polskie. Wymienieni nie zawierali żadnych umów małżeńskich majątkowych. Na dzień zawarcia ww. umowy sprzedaży wnioskodawca posiadał wyłącznie obywatelstwo niemieckie i legitymował się niemieckim paszportem, na stałe mieszkał w Niemczech. Uczestniczka była obywatelką polską, lecz na stałe mieszkającą w Niemczech. Na dzień nabycia w/w nieruchomości, małżonkowie nie posiadali wspólnego obywatelstwa, lecz oboje wspólnie zamieszkiwali w Niemczech.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji w pierwszej kolejności wyjaśnił, że z uwagi na to, że zaistniał spór, co do tego czy nieruchomość położona w P. (...) gmina P., zabudowana budynkiem mieszkalnym – domem jednorodzinnym oraz garażem, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą numer (...) wchodzi w skład majątku wspólnego, celowe stało się wydanie postanowienia wstępnego w tym przedmiocie. Taki też wniosek składali zainteresowani. Sąd Rejonowy wskazał, że przedmiotem ustaleń było, jakie przepisy prawa należy zastosować do oceny czy wskazana nieruchomość jest składnikiem majątku wspólnego uczestników. Sąd pierwszej instancji wskazał, że reguły zarządu majątkami małżonków powinny być ustalane wedle prawa wskazanego przez ustawę obowiązującą w chwili dokonania danej czynności zarządu. Chwilę tę winno się przyjąć jako miarodajną w rozważanym kontekście także, gdy chodzi o określenie przynależności przedmiotu majątkowego, względem którego podjęto daną czynność zarządu, do jednej z mas majątkowych występujących w obrębie małżeńskiego ustroju majątkowego. Sąd Rejonowy przyjął, że zastosowanie w niniejszej sprawie znajdują przepisy ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. Prawo prywatne międzynarodowe, tj. art. 17 § 1. Sąd I instancji zauważył, że małżonkowie na dzień zawarcia umowy sprzedaży nie mieli wspólnego prawa ojczyznego, ale mieli wspólne miejsce zamieszkania, którym były Niemcy. Zdaniem Sądu Rejonowego zastosowanie w niniejszej sprawie znajdzie art. 17 § 3 PPM. Prawem właściwym jest prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mieli miejsce zamieszkania w dniu 27.09.1993 r., tj. prawo niemieckie.

Sąd Rejonowy podkreślił, że wnioskodawca i uczestniczka zgodnie podali, że nie zawierali żadnych umów małżeńskich majątkowych, co potwierdzają także zapisy w protokole rozprawy przed Sądem niemieckim. Mając na względzie treść przepisów prawa niemieckiego, w przypadku nie zawarcia żadnej umowy małżeńskiej majątkowej, majątek nabywany przez każdego z małżonków po zawarciu małżeństwa nie staje się wspólnym majątkiem małżonków. W konsekwencji Sąd I instancji dokonał postanowieniem wstępnym ustalenia, że nieruchomość gruntowa stanowiąca działkę ewidencyjną numer (...), położona w miejscowości P. (...), gmina P. o powierzchni 1.636 m², zabudowana budynkiem mieszkalnym, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą numer (...) nie wchodzi w skład majątku wspólnego W. W. i M. M..

Od powyższego postanowienia apelację wniósł wnioskodawca, zaskarżając je w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego - art. 17 § 3 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. z 1965 r., nr 46, poz. 290) poprzez jego błędną interpretację, polegającą na przyjęciu, że miejsce zamieszkania

obojga małżonków o którym mowa w tym przepisie, należy odnieść i ustalać w oparciu o chwilę nabycia składnika majątkowego - nieruchomości w P., to jest na datę 27.09.1993 r., zamiast na datę zawarcia małżeństwa, mimo że przepis nie wskazuje daty nabycia składnika majątkowego, a znaczenie ma chwila powstania określonego ustroju majątkowego, co wynika także przez analogię z § 2 art. 17 cyt. ustawy; a w konsekwencji tej interpretacji, błędne przyjęcie, iż właściwe w przedmiotowej sprawie jest prawo niemieckie, a nie prawo polskie, które ma zastosowanie wskutek braku zamieszkania małżonków w tym samym państwie w chwili zawarcia małżeństwa;

2. naruszenie prawa materialnego - art. 24 § 1 i § 2 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. Prawo prywatne międzynarodowe poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji niezastosowanie prawa polskiego, mimo że przedmiot własności - nieruchomość w P. znajduje się w Polsce, nabycie własności tej nieruchomości nastąpiło w Polsce, a zatem zgodnie z ww. przepisem właściwe jest prawo polskie;

3. naruszenie prawa materialnego - art. 7 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. 2015.1792. j.t. z dnia 2015.11.04.) poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji zastosowanie prawa obcego - prawa niemieckiego, mimo że zastosowanie prawa niemieckiego (art. § 1363 ust.2 zdanie 1. niemieckiego Kodeksu Cywilnego (BGB) wywołuje skutki sprzeczne z jedną z podstawowych zasad polskiego prawa rodzinnego wyrażoną w art. 31 ust. 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, to jest zasadą, że wspólność ustawowa obejmuje przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub jednego z nich;

4. w konsekwencji powyższych naruszeń - błędne przyjęcie, że kwestię przynależności nieruchomości w P. do majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki oceniać należy według prawa materialnego niemieckiego, a nie według prawa polskiego, a przez to naruszenie prawa materialnego - art. 31 §1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego poprzez jego niezastosowanie, a w związku z tym zaniechanie poczynienia ustaleń i rozważań w zakresie okoliczności związanych z przyczynami nabycia nieruchomości wyłącznie przez uczestniczkę i na jej nazwisko oraz kwestii pochodzenia środków na nabycie nieruchomości.

Na podstawie art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia wstępnego poprzez ustalenie, że nieruchomość gruntowa stanowiąca działkę ewidencyjną nr (...), obręb ewidencyjny (...), położona w miejscowości P.(...), gmina P., o powierzchni 1636 m⁽²⁾, zabudowana budynkiem mieszkalnym, dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) - wchodzi w skład majątku wspólnego W. W. oraz M. M.

Nadto wnioskodawca wniósł o zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania za instancją odwoławczą, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację uczestniczka wniosła o jej oddalenie oraz o oddalenie w wniosku o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu I instancji, że prawem właściwym dla rozpatrzenia zgłoszonych w przedmiotowej sprawie roszczeń jest prawo niemieckie, przy jednoczesnym przyjęciu jurysdykcji sądu polskiego.

Na wstępie wyjaśnić należy, że pojęcie jurysdykcji sądu polskiego i konieczność stosowania przez ten sąd polskiej procedury cywilnej, nie jest tożsama z zastosowaniem prawa właściwego dla rozpoznania zgłoszonych w niniejszym postępowaniu żądań. Istnienie jurysdykcji sądu (lub innego organu powołanego do rozstrzygania spraw cywilnych) danego państwa oznacza, że ma on kompetencję do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy cywilnej, w sytuacji gdy z okoliczności tej sprawy wynika, że występują w niej elementy, które mogłyby wskazywać na to, że właściwy do jej rozpoznania mógłby być także sąd innego państwa. Strony w ugodzie zawartej na rozprawie przed Sądem Rejonowym w Niemczech w dniu 23 listopada 2016r. określili sąd polski, jako sąd właściwy do rozstrzygnięcia sporu o prawo do

nieruchomości położonej w P. (...). Podkreślić przy tym należy, że przedmiotem niniejszej sprawy nie jest ustalanie tytułu do prawa rzeczowego na nieruchomości, a podział majątku wspólnego byłych małżonków, a więc statut stosunków majątkowych małżeńskich ustalany jest na podstawie art. 17 prawa prywatnego międzynarodowego (z 1965r. lub art. 51 ustawy z 2011r.), nawet jeśli w skład majątku wspólnego wchodzi nieruchomość (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2013r., V CSK 246/12). Czym innym jest bowiem ustalenie prawa właściwego dla oceny skutków prawnorzeczowych umowy sprzedaży, a czym innym ustalenie prawa właściwego dla podziału majątku byłych małżonków. Rację ma zatem uczestniczka, że art. 24 § 1 i § 2 prawa prywatnego międzynarodowego (ustawa z 1965r.) odnosi się do prawa rzeczowego i nie rozstrzyga o prawie właściwym dla małżeńskiego ustroju majątkowego. Tym samym zawarty w apelacji zarzut naruszenia art. 24 § 1 i § 2 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r. Prawo prywatne międzynarodowe poprzez jego niezastosowanie jest bezzasadny.

Jednak fakt jurysdykcji sądu polskiego nie oznacza, że prawem właściwym do rozpoznania niniejszej sprawy jest prawo polskie.

Do zobowiązań dotyczących majątkowych stosunków małżeńskich nie mają zastosowania regulacje Parlamentu Europejskiego i Rady (WE), Polski i Niemiec nie wiąże także żadna dwustronna umowa regulująca zagadnienia kolizyjnoprawne. W związku z tym nie ulega wątpliwości, że dla ustalenia prawa właściwego koniecznym było odwołanie się do właściwej normy kolizyjnej zawartej w przepisach polskiej ustawy prawo prywatne międzynarodowe. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę nakreślony we wniosku przedmiot postępowania, tj. podział małżeńskiego majątku dorobkowego w zakresie położonej na terenie Polski nieruchomości, w pierwszej kolejności należy rozstrzygnąć czy zastosowanie będzie miała ustawa z dnia 12 listopada 1965 r. prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. nr 46, poz. 290 ze zm.) i zawarty w niej art. 17, czy obecnie obowiązująca ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. nr 80, poz. 432) i tym samym odpowiednio zawarty w niej art. 51.

Rozstrzygając powyższą kwestię Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 maja 2013 r., w sprawie V CSK 246/12, zgodnie z którym zastosowanie ma ustawa obowiązująca w chwili rozwiązania małżeństwa, ponieważ to wtedy mają nastąpić skutki wyjścia ze wspólności i podziału majątku. W momencie wydania przez sąd niemiecki orzeczenia rozwiązania małżeństwa stron przez rozwód, z jednoczesnym zawarciem przez strony ugody, mocą której byli małżonkowie dokonali umownego podziału majątku dorobkowego, tj. w dniu 23 listopada 2016 r., dopiero zaktualizowała się potrzeba wzajemnych rozliczeń.

W niniejszej sprawie, w chwili orzeczenia rozwodu i zawarcia ugody, tj. w dniu 23 listopada 2016 r. obowiązywała ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. prawo prywatne międzynarodowe i ta ustawa powinna stanowić podstawę rozważań zagadnień kolizyjnoprawnych. Pod rządami tej ustawy statut stosunków majątkowych małżeńskich ustalany jest na podstawie art. 51, który obejmuje podział majątku małżonków w razie ustania małżeństwa wskutek rozwodu również wtedy, gdy przedmiotem podziału i rozliczeń jest nieruchomość.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy prawo prywatne międzynarodowe, obowiązującej na dzień 23 listopada 2016 r., stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają każdorazowo wspólnemu prawu ojczystemu. Zgodnie jednak z ustępem 2 tego artykułu, w razie braku wspólnego prawa ojczystego stosuje się prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zamieszkania, a w razie braku miejsca zamieszkania w tym samym państwie - prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli małżonkowie nie mają miejsca zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo państwa, z którym małżonkowie w inny sposób są wspólnie najściślej związani.

Nie mniej jednak ocena czy zastosowanie w niniejszej sprawie ma art. 17 ustawy z dnia 12 listopada 1965 r., czy też art. 51 aktualnie obowiązującej ustawy prawo prywatne międzynarodowe nie ma większego znaczenia, bowiem oba te przepisy wskazują w pierwszej kolejności na wspólne prawo ojczyste, a w przypadku braku wspólnego prawa ojczystego zastosowanie ma prawo właściwe dla miejsca wspólnego zamieszkania małżonków. Przenosząc powyższą normę na okoliczności niniejszej sprawy, nie ulega wątpliwości, że na dzień 23 listopada 2016 r. obydwój małżonkowie posiadali niemieckie obywatelstwo. W doktrynie przyjmuje się, że gdy jeden z małżonków jest

obywatelem niemieckim, drugi zaś ma obywatelstwo zarówno polskie, jak i niemieckie, wówczas na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy prawo prywatne międzynarodowe należy przyjąć, że małżonkowie mają wspólną legem patriae – prawo niemieckie (M. Pazdan (red.), Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz, Warszawa 2018, komentarz do art. 51).

Co więcej, przez całe wspólne życie małżonkowie zamieszkiwali w Niemczech. Nie ma przy tym większego znaczenia, że przez pierwsze trzy – cztery miesiące trwania małżeństwa uczestniczka mieszkała na terenie Polski, bowiem po wyjeździe z Polski, przez pozostały okres trwania małżeństwa małżonkowie zamieszkiwali na terenie Niemiec, tam też skupiało się ich centrum życiowe. Orzeczenie rozwodu oraz podział majątku dorobkowego w drodze ugody sądowej również zostały przeprowadzone w oparciu o przepisy prawa niemieckiego, co również wskazuje na ścisły związek z niemieckim porządkiem prawnym. Natomiast nieruchomości położona w P. została wyłączona z ugody i zgodnie przez strony poddana jurysdykcji sądu polskiego, w związku z tym, że jest położona na terenie Polski. Skoro na dzień 23 listopada 2016 r. wspólnym prawem ojczyznym wnioskodawcy i uczestniczki było prawo niemieckie (na co wskazuje posiadane przez obydwójce małżonków niemieckie obywatelstwo) i mieli oni miejsce zamieszkania na terenie Niemiec, a nadto na ścisły związek z prawem niemieckim wskazuje fakt rozwiązania małżeństwa i zawarcia ugody w oparciu o przepisy prawa niemieckiego, tym samym za prawo właściwe dla rozstrzygnięcia kwestii związanych z podziałem nabytego po zawarciu związku małżeńskiego majątku, w tym położonej na terenie Polski nieruchomości, należy uznać prawo niemieckie.

Skoro zatem zastosowanie w niniejszej sprawie ma prawo niemieckie, które nie przewiduje instytucji ustawowej małżeńskiej wspólności majątkowej, tym samym w konsekwencji należy uznać, że przedmiotowa nieruchomość nie jest objęta małżeńską wspólnością majątkową, a zatem nie wchodzi do majątku wspólnego uczestników.

Zgodnie z § 1363 BGB małżonkowie żyją w ustroju wspólnoty dorobku majątkowego, jeśli nie uzgodnią inaczej w umowie majątkowej. Majątki małżonków nie stają się ich wspólnym majątkiem, dotyczy to także majątku, który małżonek nabywa po zawarciu małżeństwa. Jednakże dorobek, który małżonkowie osiągną w małżeństwie zostaje wyrównany w chwili zakończenia wspólnoty dorobku. Na gruncie prawa niemieckiego, ustawowy ustrój majątkowy, w przeciwieństwie do polskiego ustroju ustawowego nie polega na wspólności dorobku. Ustrój ten zakłada wspólnotę uzyskiwania przez małżonków korzyści. W czasie trwania tego ustroju majątek mężczyzny i kobiety jak również uzyskany przez jednego z małżonków po zawarciu małżeństwa nie stają się wspólnym majątkiem małżonków. Dopiero gdy skończy się wspólnota uzyskiwania korzyści (o ile małżonkowie nie wyłączyli na drodze umowy ustawowego ustroju majątkowego, a z taką sytuacją nie mamy w niniejszej sprawie do czynienia), z majątków uzyskanych przez małżonków w czasie trwania małżeństwa tworzy się jedną masę, podlegającą po potrąceniu obciążeń, równemu podziałowi (§ 1365 ust 1 i 2 BGB, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 24 listopada 1999 r. I ACa 156/99, Lex 1681122/).

Na marginesie można jedynie zauważyć, że nawet gdyby przyjąć, że zastosowanie w niniejszej sprawie ma prawo polskie, to przedmiotowa nieruchomość nie nabyła przez to statusu nieruchomości wspólnej. Na dzień zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości w P., tj. 27 września 1993r., obowiązywała ustawa o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców uzależniająca nabycie prawa własności nieruchomości przez cudzoziemca od uzyskania zezwolenia właściwego ministra. Bezsprzeczne jest, że wnioskodawca takiego zezwolenia nie uzyskał. Nabycie nieruchomości przez małżonka posiadającego obywatelstwo polskie w czasie trwania związku małżeńskiego z cudzoziemcem nie spowoduje przejścia prawa własności nieruchomości do majątku wspólnego, dopóki cudzoziemiec nie otrzyma stosownego zezwolenia. Do tego momentu nabyta nieruchomość będzie wchodziła do majątku osobistego małżonka legitymującego się obywatelstwem polskim, w tym przypadku do majątku osobistego uczestniczki. W okolicznościach niniejszej sprawy nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca nawet nie ubiegał się o uzyskanie takiego zezwolenia, a zatem również w świetle prawa polskiego sporna nieruchomość jest przedmiotem wyłącznej własności uczestniczki. Dodatkowo, w akcie notarialnym uczestniczka oświadczyła, że nieruchomość nabywa ze środków z majątku osobistego (odrębnego) do majątku osobistego, a wnioskodawca okoliczność powyższą potwierdził. W takiej sytuacji również według prawa polskiego nieruchomość stanowi majątek osobisty uczestniczki.

W apelacji wnioskodawca zarzucił także naruszenie normy wyrażonej w art. 7 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe poprzez jego niezastosowanie, tj. na naruszenie tzw. klauzuli porządku publicznego. W ocenie Sądu Okręgowego zarzut powyższy jest niezasadny. Zgodnie z art. 7 ustawy prawo prywatne międzynarodowe prawa obcego nie stosuje się, jeżeli jego stosowanie miałoby skutki sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Skutkiem zastosowania w niniejszej sprawie prawa niemieckiego jest ustalenie, że w trakcie trwania małżeństwa uczestników nie powstała małżeńska wspólność majątkowa, a zatem nabyte w trakcie trwania małżeństwa składniki majątkowe, w tym przedmiotowa nieruchomości, nie stanowią majątku wspólnego. W ocenie Sądu Okręgowego powyższa ocena prawna nie jest sprzeczna z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, co więcej nie jest nawet sprzeczna z art. 31 § 1 k.r.o. Wyrażona w tym przepisie zasada nie ma charakteru bezwzględnie, a to dlatego że już w art. 47 § 1 k.r.o. ustawodawca przewidział możliwość jej wyłączenia. Zgodnie z art. 31 § 1 k.r.o. z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Zgodnie zaś z art. 47 § 1 k.r.o. małżonkowie mogą przez umowę zawartą w formie aktu notarialnego wspólność ustawową rozszerzyć lub ograniczyć albo ustanowić rozdzielność majątkową lub rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków (umowa majątkowa). Umowa taka może poprzedzać zawarcie małżeństwa. Nie ulega zatem wątpliwości, że również na gruncie prawa polskiego istnieje możliwość nabycia w trakcie trwania małżeństwa składnika majątkowego do majątku osobistego, a majątek wspólny może w ogóle nie powstać, jeśli małżonkowie wyłączą ustawową małżeńską wspólność majątkową w drodze umowy, wprowadzając ustrój rozdzielności majątkowej lub rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków.

W ocenie Sądu Okręgowego zastosowaniu w niniejszej sprawie prawa niemieckiego nie sprzeciwia się zawarta w art. 7 ustawy prawo prywatne międzynarodowe klauzula porządku publicznego.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Odwoławczy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że zgłoszone w niniejszym postępowaniu roszczenia powinny zostać rozstrzygnięte w oparciu o przepisy prawa niemieckiego. Nie można jednak pominąć treści ugody, jaką strony zawarły przed sądem niemieckim w sprawie podziału majątku dorobkowego. W przypadku ustalenia przez Sąd Rejonowy, że nadal istnieje wspólny majątek dorobkowy podlegający rozstrzygnięciu przez sąd polski w postępowaniu nieprocesowym, w ocenie Sądu Okręgowego do rozważenia pozostaje konieczność dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu prawa niemieckiego celem ustalenia treści norm, przez których pryzmat należy ustalać istotne dla sprawy okoliczności i dokonać ich prawnej oceny. Wskazać należy, że ciężar ustalenia treści prawa obcego spoczywa na sądzie, a strony nie mają obowiązku przytoczenia prawa obcego ani nie mogą ponosić negatywnych konsekwencji nieprzyczyniania się do poznania jego treści (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2007 r., II CSK 60/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2010 r., V CSK 7/10).

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako niezasadną.

Sąd Odwoławczy nie orzekał o kosztach postępowania apelacyjnego, albowiem przedmiotem kontroli instancyjnej było postanowienie wstępne, natomiast rozstrzygnięcie o kosztach postępowania powinno być zawarte w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Bożena Charukiewicz